



INFORME SOBRE
EL COMERÇ
IRREGULAR A LA
VIA PÚBLICA
FEBRER 2016

SÍNDIC

EL DEFENSOR
DE LES
PERSONES

INFORME SOBRE EL COMERÇ IRREGULAR A LA VIA PÚBLICA

SÍNDIC

EL DEFENSOR
DE LES
PERSONES

Síndic de Greuges de Catalunya

1a edició: Febrer de 2016

Informe sobre comerç irregular a la via pública

Maquetació: Síndic de Greuges

Imprès sobre paper ecològic

Disseny original: America Sanchez

Foto portada: © Pixabay

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ I OBJECTE DE L'INFORME	5
2. IMPLICACIONS DIVERSES DEL FENOMEN DEL "TOP MANTA"	7
3. LES RESPOSTES DE LES ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES	9
3.1. ELS MUNICIPIS	
3.2. LA ADMINISTRACIÓ DE LA GENERALITAT	
3.3. L'AUTORITAT PORTUÀRIA DE BARCELONA	
4. CONCLUSIONS, RECOMANACIONS I SUGGERIMENTS	13
4.1. REONEIXEMENT DE LES ACTUACIONS DUTES A TERME	
4.2. EFECTES NEGATIUS DE LA INACTIVITAT DE L'ADMINISTRACIÓ	
4.3. ATENCIÓ SOCIAL ALS VENEDORS DEL "TOP MANTA"	
4.4. TRACTAMENT INTEGRAL I COORDINAT ENTRE ADMINISTRACIONS	
4.5. TAULA INTERADMINISTRATIVA	
4.6. PARTICIPACIÓ DELS SECTORS AFECTATS	
4.7. ATENCIÓ DECIDIDA CONTRA LA CRIMINALITAT ORGANITZADA	
4.8. FOMENT DEL CONSUM RESPONSABLE	
4.9. CONCLUSIÓ FINAL	

1. INTRODUCCIÓ I OBJECTE DE L'INFORME

En data 5 d'octubre de 2015 el Síndic va iniciar l'actuació d'ofici núm. 164/2015 per analitzar l'actuació de les administracions públiques amb relació al comerç irregular a la via pública (“top manta”).

Prèviament, el Síndic havia iniciat l'actuació d'ofici núm. 147/2015, arran del coneixement de la mort d'un home a Salou el mes d'agost de 2015 mentre fugia de la policia durant una batuda dels Mossos d'Esquadra contra el negoci del “top manta”. Aquest fet i d'altres de posteriors han posat en primera línia dels mitjans de comunicació un fenomen que no és nou i que es veu molt sovint en moltes places i carrers, especialment de municipis turístics de la costa catalana.

Les implicacions socials, econòmiques i administratives d'aquest fenomen per a tots els actors són moltes. Per aquest motiu, en aquest informe el Síndic pretén anar més enllà d'un enfocament limitat a l'ordre o la seguretat pública per estudiar les respostes de les diverses administracions públiques implicades en àmbits tan significatius i diversos com els del comerç i l'ús de la via pública, les llicències municipals per a la venda no sedentària, els efectes tributaris, la normativa de consum, les actuacions dels serveis socials envers els venedors o la incidència econòmica en el comerç local.

Així, en el marc de l'actuació d'ofici 164/2015, en data 30 d'octubre de 2015 el Síndic va sol·licitar informació a les administracions públiques¹ següents:

- Direcció General de Comerç (Departament d'Empresa i Ocupació)
- Agència Catalana del Consum (Departament d'Empresa i Ocupació)
- Direcció General de la Policia (Departament d'Interior)
- Direcció General per a la Immigració (Departament de Benestar i Família)
- Direcció General de Tributs i Joc (Departament d'Economia i Coneixement)
- Federació Municipis de Catalunya
 - Associació Catalana de Municipis i Comarques
- Ajuntament de Barcelona
- Ajuntament de Roses
- Ajuntament de Salou
- Ajuntament de Sitges
- Ajuntament del Vendrell
- Diputació de Barcelona
- Autoritat Portuària Barcelona

També s'han mantingut reunions amb representants de la Confederació de Comerç de Catalunya i d'ANDEMA (Asociación Nacional para la Defensa de la Marca).

Després de la investigació duta a terme i a partir de tota la informació disponible, el Síndic ha elaborat l'informe que es presenta a continuació.

¹ En el cas dels òrgans de l'Administració de la Generalitat de Catalunya, s'indica la denominació i el departament a què pertanyien vigents en la data de la sol·licitud d'informació.

2. IMPLICACIONS DIVERSES EL FENOMEN DEL “TOP MANTA”

En molts municipis, especialment turístics i de costa, el fenomen de la venda ambulants irregular (“top manta”) es remunta a finals de la dècada dels 1980, com una activitat incipient que se centra en els mesos de juliol i agost, principalment. Tanmateix, aquesta activitat ha anat creixent en volum amb el pas dels anys i de la mà del desenvolupament urbanístic i turístic d’aquests municipis, fins al punt que ja fa uns quants anys que els mitjans de comunicació es fan ressò de problemes comercials, d’ocupació de la via pública o d’incivisme.

La presència de venedors de “top manta” al municipi de Barcelona també s’ha fet evident en els darrers anys a les àrees de més afluència turística de la ciutat, en aquest cas, de forma pràcticament permanent durant tot l’any, a diferència del que succeeix als municipis turístics de la costa catalana.

Ja s’ha apuntat que les implicacions socials, econòmiques i administratives del “top manta” per a tots els actors són moltes, tot i que a continuació se’n detallen les més rellevants.

- Des del punt de vista **social**, els venedors del “top manta” acostumen a ser persones en situació irregular des del punt de vista de la legislació d’estrangeria i, normalment, estan explotades per entramats mafiosos o xarxes de crim organitzat que es beneficien de la il·legalitat en què actuen. Això significa que, en molts casos, els venedors del “top manta” es troben en una situació d’exclusió social absoluta o en una situació molt precària.

- Des del punt de vista **penal**, el “top manta” comporta majoritàriament la venda de productes falsificats i, en aquest sentit, no es pot ignorar que la falsificació és un delictes contra la propietat industrial i intel·lectual. A més, les activitats al marge

de la legalitat acostumen a ser una via atractiva de diner negre o d’origen il·lícit.

- Des del punt de vista del **consum**, cal fer notar que els productes adquirits al “top manta” no tenen cap mena de garantia i no permeten al seu adquirent exigir cap dret ni fer cap reclamació. Per això, els productes a la venda al “top manta” poden comportar riscos per a la seguretat i la salut dels consumidors.

- Des del punt de vista de l’**espai públic**, el “top manta” en comporta una ocupació irregular, ja que no es disposa de la llicència municipal necessària per a l’ocupació temporal de la via pública. Això, en alguns casos, pot comportar un ús incívic de la via pública i afavorir la degradació de l’espai públic.

- Des del punt de vista **tributari**, el “top manta” redueix els ingressos públics, ja que en la venda dels productes no hi ha recaptació de l’IVA. La cadena d’il·legalitat que representa el “top manta” comporta que tampoc no hi hagi recaptació de les taxes municipals per ocupació de la via pública ni, per descomptat, recaptació dels aranzels duaners o de l’impost de societats per part de les empreses majoristes.

- Finalment, des del punt de vista de la **competència**, el “top manta” representa una competència deslleial respecte de les empreses i els comerços que operen d’acord amb la normativa establerta, ja sigui en establiments fixos o en mercats ambulants autoritzats pels municipis.

Igualment, a banda de tot això, també cal fer notar que les persones que acudeixen al “top manta” normalment són coneixedores que adquireixen un producte falsificat, sense garanties de cap tipus ni cap dret com a consumidores, i que amb la seva adquisició contribueixen al desenvolupament d’una activitat il·legal que comporta explotació laboral i frau, entre altres conseqüències.

3. LES RESPOSTES DE LES ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES

3.1. ELS MUNICIPIS

A partir de la informació rebuda, i d'altra de què es disposa, es constata que els municipis acostumen a tenir regulada per mitjà d'una ordenança l'ocupació del domini públic, de manera que normalment no es permet la venda al carrer i només poden demanar llicència d'ocupació de la via pública determinades activitats comercials i/o hostaleres o de restauració.

Així mateix, a les platges o els passejos marítims els ajuntaments també acostumen a prohibir expressament la venda ambulat o no sedentària de qualsevol tipus de producte o article i, en concret, d'aliments o begudes, llevat d'autorització municipal. Aquestes prohibicions comporten una infracció i, per tant, es poden sancionar amb diferent gravetat.

Els municipis, més enllà de dur a terme un control genèric del compliment de les ordenances d'ocupació de la via pública, també informen que intenten enfocar el fenomen del "top manta" des d'una òptica transversal, és a dir, des dels àmbits del comerç, de la via pública, de la seguretat ciutadana, del civisme, de la informació i la sensibilització ciutadana, etc.

En aquest sentit, de la informació rebuda, se'n desprèn que les administracions locals es reuneixen amb els comerciants del municipi, amb les entitats socials i amb representants dels venedors del "top manta", i també amb representants consulars dels països (com ara el Senegal) dels quals són originaris bona part dels venedors del "top manta". També es convoquen reunions específiques de les juntes locals de seguretat o de les meses de coordinació policial, a banda del fet que els plens municipals i les comissions informatives sectorials sovint debaten sobre el fenomen.

Tanmateix, des del món local també es remarca que la presència policial preventiva

en l'àmbit municipal (per mitjà de les policies locals) a les zones que concentren més activitat del "top manta" comporta actuar únicament sobre la darrera baula de la cadena (i, precisament, la més feble), que són els venedors. Tot i que aquest tipus d'actuacions des de l'àmbit municipal sovint permeten fer desaparèixer la presència dels venedors d'un indret concret, en el fons no resolen les causes o fonts d'origen del fenomen del "top manta" o les condicions que l'afavoreixen, el fomenten o el mantenen. Per a això, cal l'actuació d'altres administracions supramunicipals amb altres eines jurídiques i altres mitjans materials i humans.

D'altra banda, els municipis indiquen que no acostuma a haver-hi la intervenció dels serveis socials municipals envers el col·lectiu dels venedors del "top manta", més enllà de casos puntuals, atès que normalment no són veïns del municipi.

Finalment, i com a exemple de bona pràctica, es destaca la celebració el 18 de març de 2013 al Vendrell d'una primera jornada sobre el "top manta", que va reunir assistents de tot l'Estat per tractar un fenomen que fins llavors no havia estat objecte de cap trobada de debat que des del món municipal aplegués diferents visions i perspectives. La segona edició d'aquesta jornada va tenir lloc el 14 d'abril de 2015 i els documents de conclusions d'ambdues edicions es poden consultar a Internet.²

3.2. L'ADMINISTRACIÓ DE LA GENERALITAT

Tot seguit es resumeix la informació rebuda de diversos òrgans de l'Administració de la Generalitat de Catalunya en resposta a la sol·licitud d'informació efectuada des del Síndic.

Direcció General de Comerç

L'ordenament jurídic encomana diverses funcions a aquesta direcció general amb relació l'ordenació i el control del comerç, i també amb relació a la planificació,

² <http://www.elvendrell.net/jornada-sobre-el-top-manta-cid-927>

l'ordenació i l'execució de les activitats relacionades amb els equipaments comercials, l'activitat comercial i firal, l'artesanía i els serveis no sotmesos a una normativa específica, d'acord amb les directrius fixades pel Govern.

D'acord amb això, el Síndic va sol·licitar a aquest òrgan directiu informació sobre les actuacions dutes a terme, o previstes, des del punt de vista de les funcions que té assignades en relació amb el fenomen del “top manta”.

La Direcció General de Comerç indica en el seu informe que el “top manta” és una activitat que es desenvolupa il·legalment a la via pública i que, per tant, “la responsabilitat d'impedir-la correspon, en primer terme, als ajuntaments”. Tanmateix, aquest òrgan directiu informa de les actuacions que s'han fet per contribuir a l'eradicació de la venda il·legal al carrer:

- Mitjançant la Llei 9/2011, de 29 de desembre, de promoció de l'activitat econòmica, es va incorporar un nou tipus infractor en l'article 45 del Decret legislatiu 1/1993, de 9 de març, sobre comerç interior. Així, es considera una infracció la “realització de l'activitat comercial i la prestació de serveis sense les condicions legalment establertes per a exercir-les, tant si es duen a terme amb ocupació d'espais de titularitat pública com d'espais de titularitat privada”. L'article 45.a.3) determina que “també són responsables de la infracció les persones que hi participen, que contribueixen a cometre-la o que en faciliten la comissió, i també les persones que adquireixen els béns o els serveis oferts.”
- S'han editat tríptics i cartells informatius en diversos idiomes per sensibilitzar els ciutadans sobre els perjudicis econòmics i socials que comporta la venda il·legal al carrer. Aquests tríptics i cartells han estat distribuïts mitjançant els ajuntaments i les associacions de comerciants.
- S'ha donat suport a la Confederació de Comerç de Catalunya en la seva campanya informativa presencial “Estira la manta”.
- Per mitjà del Decret 162/2015, de 14 de juliol, de venda no sedentària en mercats de marxants, s'ha mirat de dignificar el sector, posar en valor el factor de dinamització econòmica que aporten els

mercats de marxants als municipis on es desenvolupen i establir uns paràmetres que aportin seguretat jurídica a ajuntaments i marxants.

Agència Catalana del Consum

L'Agència Catalana del Consum té encomanades funcions relatives a la informació, la formació i l'educació de les persones consumidores, i la inspecció i el control de la disciplina de mercat.

Per aquest motiu, el Síndic va sol·licitar a l'Agència informació sobre les actuacions dutes a terme, o previstes, des del punt de vista de les funcions que normativament li corresponen en relació amb el fenomen del “top manta”.

L'Agència Catalana del Consum informa que “no és competent en el control de la venda irregular a la via pública, però que actua de manera coordinada i col·labora amb qualsevol administració pública amb competències en matèria de consum que els ho demani per acomplir l'activitat d'inspecció i control per raó de la matèria”. En aquest sentit, l'Agència exposa que “és funció de les inspeccions dels ens locals la comprovació i el control en llur àmbit territorial dels béns i serveis d'ús comú, del compliment dels requisits generals dels establiments i de la seguretat dels productes, així com de l'adopció de mesures cautelars”. A tall d'exemple, l'Agència també indica que, en compliment de la legislació sobre requisits de seguretat dels productes posats a l'abast dels consumidors, en data 19 d'octubre de 2015 un inspector de l'Agència va fer una visita a les dependències de la Guàrdia Urbana de Barcelona per revisar la mercaderia comissada pels agents en les seves actuacions envers el “top manta”.

Direcció General per a la Immigració

L'ordenament jurídic atribueix a aquesta direcció general funcions diverses amb relació a la programació, la proposició i l'avaluació de les decisions en matèria d'integració de les persones immigrades.

D'acord amb això, el Síndic va sol·licitar a aquest òrgan directiu informació sobre les

actuacions dutes a terme, o previstes, des del punt de vista de les funcions que té assignades en relació amb el fenomen del “top manta”.

La Direcció General per a la Immigració informa que se “segueix de ben a prop aquesta realitat, que, tot i que afecta, en bona part, persones estrangeres, excedeix el seu àmbit competencial, atès que implica la venda de productes falsificats a l'espai públic sense la pertinent autorització municipal”.

Tanmateix, el mateix òrgan directiu precisa que, “en el desenvolupament de les polítiques d'acollida i d'integració la Direcció General d'Immigració treballa per a la convivència als barris estretament amb els ens locals”. I que “en aquest sentit, i atenent als fets succeïts el passat estiu a Salou amb un resultat de mort d'una persona, es van implementar actuacions de proximitat i de mediació amb veïns del municipi, les entitats del col·lectiu senegalès i responsables municipals per donar la millor sortida al conflicte”.

Direcció General de la Policia

D'acord amb la normativa vigent, corresponen a la Direcció General de la Policia les funcions d'assegurar la convivència pacífica i de protegir les persones i els béns en tot el territori de Catalunya, i també vetllar per garantir la protecció del lliure exercici dels drets i les llibertats i la seguretat ciutadana.

Per aquest motiu, el Síndic va sol·licitar informació sobre els criteris o protocols d'actuació de la Policia de la Generalitat – Mossos d'Esquadra amb relació al fenomen del “top manta” i, en especial, sobre les directrius amb què es treballa per a la cooperació i/o coordinació en aquest àmbit amb altres cossos, com ara les policies locals, la policia portuària o els cossos i les forces de seguretat de l'Estat.

La Direcció General de la Policia informa que la seva activitat se centra, en termes generals, en les funcions d'investigació criminal i que, “en el marc d'aquestes funcions d'investigació, el dispositiu específic contra el ‘top manta’ ha permès

sistematitzar la recollida d'informació per fer-ne l'anàlisi i orientar les investigacions per detectar l'origen i els canals de distribució dels productes falsificats”.

Des del vessant de les unitats de seguretat ciutadana, les estratègies per abordar el “top manta” varien en funció de la seva afectació i intensitat. En aquest sentit, es destaca com a essencial la coordinació amb altres cossos de policia, que s'articula per mitjà de les juntes locals de seguretat. En aquest sentit, l'informe de la Direcció General de la Policia destaca la coordinació a la ciutat de Barcelona i posa com a exemples la reunió de la Mesa de Coordinació Operativa de Barcelona de l'1 de setembre de 2015 amb representació dels Mossos d'Esquadra, la Guàrdia Urbana de Barcelona i la Policia Portuària, o la reunió del 6 de novembre de 2015 entre el Comissionat de Seguretat de l'Ajuntament de Barcelona i representants de la Direcció General de la Policia i del Port de Barcelona per acordar una acció conjunta a la zona portuària i els seus voltants.

Finalment, l'informe rebut de la Direcció General de la Policia remarca que, “en l'àmbit de la prevenció, la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra, en col·laboració amb els ajuntaments que més pateixen els efectes del ‘top manta’, va abordar aquest fenomen mitjançant la col·laboració i la participació en diverses campanyes de sensibilització adreçades als possibles compradors per conscienciar i canviar les actituds que afavoreixen aquesta activitat, com és l'anomenada ‘Estira la manta’, realitzada per la Generalitat de Catalunya i la Confederació de Comerciants de Catalunya.”

Direcció General de Tributs i Joc

D'acord amb l'ordenament jurídic vigent, correspon a la Direcció General de Tributs i Joc analitzar i dissenyar la política tributària de la Generalitat de Catalunya en l'exercici de les seves competències en el marc del règim de finançament i cessió de tributs vigent. A més, l'ordenament també encarrega a aquesta direcció general la funció d'elaborar els estudis econòmics i jurídics necessaris per al compliment de les seves funcions.

En conseqüència, i per poder estudiar l'assumpte adequadament, el Síndic va sol·licitar informació a aquest òrgan directiu sobre les actuacions dutes a terme, o previstes, des del punt de vista de les funcions que té encomanades la Direcció General amb relació als tributs i, en concret, a la manca de recaptació de l'IVA i al volum econòmic que això significa anualment.

La Direcció General de Tributs informa que dins del règim competencial de la Generalitat no s'inclou cap funció (de gestió, comprovació, inspecció o recaptació) en relació amb l'IVA, per la qual cosa no es pot acomplir cap tasca que incideixi en la seva recaptació.

En aquest sentit, també indica que “no entra dins de l'àmbit de la Direcció General de Tributs i Joc la funció d'elaborar estudis econòmics o jurídics necessaris per al compliment de les seves funcions en relació amb l'IVA, ja que no en té atribuïda cap respecte d'aquest tribut”, com ja s'ha indicat anteriorment.

3.3. L'AUTORITAT PORTUÀRIA DE BARCELONA

El Síndic va sol·licitar informació a l'Autoritat Portuària de Barcelona sobre les actuacions dutes a terme (o que té previst dur a terme) en el seu àmbit competencial i aquest organisme va informar que hi ha subscrit un conveni amb l'Ajuntament de Barcelona des de l'any 2007, que es va renovar el mes de setembre 2014.

Per a l'Autoritat Portuària, la massiva presència de venedors de “top manta” que s'ha produït a la zona del Port Vell, zones de vora el moll i passarel·la de la rambla de Mar durant el segon semestre de 2015 genera problemàtiques com ara:

- “com que no hi ha serveis públics a la zona [els venedors] fan les seves necessitats fisiològiques sobre el mateix territori;

- s'han produït situacions de tensió amb els venedors de la fira d'artesanía i els brocanters, que es veuen ofegats i tapats per aquesta presència.

- Hi ha hagut baralles entre els venedors ambulants per escollir les millors ubicacions;

- les queixes dels comerciants del complex del Maremàgnun i d'altres col·lectius per la competència en la venda d'articles falsificats, com ara samarretes de marca i de clubs de futbol, bosses de mà, ulleres de sol, etc.”

Segons l'Autoritat Portuària, d'acord amb els Mossos d'Esquadra, “es va acordar muntar un operatiu excepcional a càrrec de la Policia Portuària, per acompanyar i protegir les brigades de neteja i mullar des de primera hora els espais on se situen els maners i ocupar presencialment amb Policia Portuària aquests espais alliberats, comptant amb el suport permanent del Cos de Mossos d'Esquadra [...], atès que molt previsiblement aquestes actuacions poden derivar en situacions de tensió que requereixin la intervenció d'unitats especialitzades per tractar l'ordre públic”.

L'Autoritat Portuària valora positivament les actuacions dutes a terme conjuntament el mes de novembre de 2015, “amb la participació del Cos de Mossos d'Esquadra i Policia Portuària, per alliberar el port d'aquesta activitat irregular, i de la Guàrdia Urbana de Barcelona, per reforçar els punts de la ciutat susceptibles d'assentaments dels desplaçats pel dispositiu, amb un resultat molt satisfactori, ja que s'ha evitat completament l'aparició dels esmentats assentaments”.

Finalment, l'Autoritat Portuària informa que és essencial “la col·laboració dels altres cossos policials per poder seguir mantenint aquesta problemàtica dins d'uns nivells acceptables”.

4. CONCLUSIONS, RECOMANACIONS I SUGGERIMENTS

En conseqüència amb el que s'ha exposat prèviament en aquest document, tot seguit es recull un seguit de conclusions, recomanacions i suggeriments que el Síndic adreça a les administracions públiques amb relació al fenomen del “top manta”.

4.1. REONEIXEMENT DE LES ACTUACIONS DUTES A TERME

Cal reconèixer les iniciatives que els ajuntaments, l'Administració de la Generalitat i les entitats sectorials del comerç han dut a terme per visibilitzar les implicacions negatives del “top manta” i informar i sensibilitzar els possibles compradors.

Tanmateix, aquestes iniciatives, pel seu caràcter sovint esporàdic i puntual, s'han demostrat escasses i insuficients per abastar un fenomen amb implicacions socials i econòmiques molt diverses, com ja s'ha exposat a l'inici d'aquest document.

4.2. EFECTES NEGATIUS DE LA INACTIVITAT DE L'ADMINISTRACIÓ

La inactivitat i la manca d'actuació decidida i sostinguda en el temps de les administracions públiques envers el “top manta” comporten una sèrie de conseqüències que no es poden defugir, ja que:

- es deixa desatès un col·lectiu de persones (venedors del “top manta”) en situació social molt precària o d'exclusió total;
- s'accepta la cronificació de les implicacions negatives exposades en aquest document;
- es cronifica l'exercici d'unes activitats il·legals que només beneficien els entramats mafiosos o les xarxes de crim organitzat;
- es perpetua l'ús incívic de l'espai públic;

- s'incompleix l'obligació de protecció dels consumidors i de foment del consum responsable.

El principi de bon govern i el dret a la bona administració exigeixen una actuació de les administracions públiques en aquest àmbit perquè es corregeixi l'actual manca d'una política pública que abordi de manera integral el fenomen del “top manta”.

4.3. ATENCIÓ SOCIAL ALS VENEDORS DEL “TOP MANTA”

Cal distingir la situació dels venedors del “top manta” de la dels entramats mafiosos o xarxes de crim organitzat que els exploten i que promouen la falsificació i la importació il·legal dels productes que distribueixen els venedors del “top manta”.

Els venedors del “top manta” acostumen a ser persones immigrants que intenten guanyar-se la vida venent els productes al carrer i que es troben en una situació social molt precària o directament d'exclusió total.

La legislació de serveis socials (essencialment, la Llei 12/2007, d'11 d'octubre) determina que els serveis socials d'atenció primària o bàsics tenen la missió d'atendre les necessitats socials més immediates, generals i bàsiques de les persones, i contribuir a la prevenció de les problemàtiques socials i a la integració social de les persones en situació de risc d'exclusió social.

Els serveis socials bàsics disposen dels mecanismes per intervenir en persones, famílies i grups socials, especialment si es troben en situacions de risc social o d'exclusió, com és el cas dels venedors del “top manta”. Els equips multidisciplinaris orientats a l'atenció individual, familiar i col·lectiva permeten oferir atenció, orientació i assessorament sobre els serveis i les prestacions a l'abast de la persona, alhora que també poden promoure mesures d'inserció social i laboral, de tramitació de les prestacions econòmiques d'urgència social, de les

prestacions econòmiques d'àmbit municipal i de les altres que puguin correspondre.

Igualment, cal que els serveis socials bàsics treballin conjuntament amb les entitats i associacions del municipi que puguin haver iniciat actuacions o projectes relacionats amb l'atenció social als venedors del "top manta", de manera que es pugui contribuir a prevenir el risc d'exclusió i a enfortir els llaços de cohesió social.

Per això, cal que els serveis socials municipals bàsics adoptin mesures d'intervenció i atenció als venedors del "top manta", tant des d'un punt de vista individual com col·lectiu, amb la finalitat de deixar enrere la situació de marginació i d'exclusió social que comporta el fenomen.

4.4. TRACTAMENT INTEGRAL I COORDINAT ENTRE ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES

Cal una actuació decidida i coordinada de les administracions públiques per fer un abordatge integral del fenomen del "top manta" que, sens perjudici de la intervenció dels serveis socials, inclogui, si s'escau, allotjament, formació ocupacional i mesures per regularitzar la situació administrativa dels venedors de "top manta" que ho requereixin.

Els municipis han de poder assumir l'atenció social amb el ple suport de l'Administració de la Generalitat i de l'Administració de l'Estat.

En aquest sentit, és oportú recollir una de les conclusions de la jornada dedicada al fenomen del "top manta" que es va fer al Vendrell el 18 de març de 2013:

"L'estudi de les experiències de l'actuació municipal permet constatar l'existència d'actuacions i estratègies amb resultats positius, però alhora planteja un conjunt d'incerteses que només se superarien amb actuacions de més ampli espectre i amb una normativa més clara, la qual cosa requereix també una aproximació integrada i supramunicipal del fenomen del 'top manta'."

4.5. TAULA INTERADMINISTRATIVA

Cal crear una taula que analitzi el fenomen i permeti oferir una visió integral i una actuació coordinada de les diferents administracions implicades (estatal, catalana i local, però també judicial i de la fiscalia) des del punt de vista de la lluita contra la criminalitat organitzada, en especial pel que fa a l'origen i els canals de distribució dels productes falsificats que acostumen a estar a la venda al "top manta".

Alhora, aquesta taula també ha de servir per difondre entre tots els actors afectats les bones pràctiques relatives al fenomen del "top manta" i per avaluar de manera acurada i fer públic l'impacte econòmic del "top manta" en tots els àmbits de l'economia i el comerç.

Al mateix temps, la taula esmentada ha de servir per analitzar les repercussions socials i trobar una sortida per als venedors del "top manta". En aquesta línia, tindria sentit que hi participessin representants d'aquest col·lectiu de persones sempre que fos necessari.

Tanmateix, a criteri del Síndic, no estaria justificat utilitzar la taula esmentada per mirar de regular una activitat que avui dia és il·legal i, en cap cas, s'hauria de permetre que es continuessin venent productes falsificats a l'espai públic.

4.6. PARTICIPACIÓ DELS SECTORS AFECTATS

En la línia de trobar solucions al fenomen i a la situació social que pateixen els venedors del "top manta", el Síndic recull l'oferiment del sector del comerç de treballar conjuntament amb les administracions públiques i els recomana que ho tinguin present en els seus plantejaments i programes d'actuació.

4.7. ACTUACIÓ DECIDIDA CONTRA LA CRIMINALITAT ORGANITZADA

L'Administració de la Generalitat i la de l'Estat s'han d'implicar més, d'acord amb les competències respectives, per dur a terme

actuacions policials de manera coordinada a tot el territori, ja que els entramats mafiosos o xarxes de crim organitzat no es limiten a l'àmbit municipal.

L'actuació de l'Administració de l'Estat (per mitjà de l'Agència Tributària, del control duaner i de les forces i els cossos de seguretat de l'Estat) i de la Generalitat (per mitjà dels Mossos d'Esquadra) s'ha d'orientar essencialment als punts de distribució majorista dels productes falsificats que es venen al “top manta” i a evitar-ne la importació il·legal.

4.8. FOMENT DEL CONSUM RESPONSABLE

Cal que les administracions públiques promoguin i fomentin una major sensibilització del consumidor pel que fa als seus drets i les seves obligacions, i també a les repercussions negatives que suposa adquirir productes falsificats al “top manta”.

La Llei 22/2010, de 20 de juliol, del Codi de consum de Catalunya, recull una definició legal de consum responsable (article 111-2.l) i té com objectiu, entre d'altres, la millora de la qualitat de vida de les persones consumidores. En aquest sentit, el Codi de Consum determina el següent:

“El consum responsable és el consum moderat, informat, reflexiu i conscient de béns i serveis, tot tenint en compte els criteris de sostenibilitat cultural, ambiental, socioeconòmica i lingüística”.

A més, l'article 112.4 del mateix Codi incorpora a l'ordenament jurídic el principi de consum responsable en els termes següents:

“Les relacions de consum s'han d'ajustar als criteris de racionalitat i sostenibilitat amb relació a la preservació del medi ambient, la qualitat de vida, l'especificitat

cultural, el comerç just, l'accessibilitat, l'endeutament familiar, els riscos admissibles i altres factors que determinen un desenvolupament socioeconòmic individual i col·lectiu.”

En aquest sentit, cal recordar que el Codi de consum de Catalunya (article 126-15) determina que “l'Administració de la Generalitat ha de dur a terme i fomentar campanyes informatives i activitats de difusió amb l'objectiu que les persones consumidores coneguin llurs drets. Aquestes campanyes i activitats s'han d'acomplir a través dels mitjans més adequats en cada cas i, especialment, han d'impulsar i fomentar la difusió de:

- La informació i la prevenció en l'ús dels béns i serveis del mercat, si poden comportar un risc per a la salut i la seguretat de les persones.
- Les polítiques informatives, formatives i educatives que fomentin el consum responsable, reflexiu, solidari i sostenible dels béns i serveis, i també en el marc del cooperativisme de consum”.

4.9. CONCLUSIÓ FINAL

1. Les administracions públiques no han de permetre el “top manta”, ja que es tracta d'una activitat il·legal, més propera als entramats mafiosos que a la pobresa dels més vulnerables.

2. Cal una actuació acurada i decidida per part de les administracions públiques contra les organitzacions que importen i controlen les logístiques de distribució de productes falsificats.

3. Cal que les administracions públiques trobin, conjuntament amb els agents socials, les sortides laborals o, si escau, els recursos i les prestacions socials per als venedors del “top manta” que ho necessitin.

SÍNDIC

EL DEFENSOR
DE LES
PERSONES

Síndic de Greuges de Catalunya
Passeig Lluís Companys, 7
08003 Barcelona
Tel 933 018 075 Fax 933 013 187
sindic@sindic.cat
www.sindic.cat

